

- دوشنبه ۱۶ بهمن ۱۴۰۲**
- سال شانزدهم ■ شماره ۲۷۸۳**

سپهرغرب، گروه اقتصادی –
طاهره ترابی‌مهوش؛ دانش‌آموخته تجارت و اقتصاد با بیان اینکه الگوی تجارت خارجی استان‌ها وام‌گرفتنی از سایر کشورها نیست گفت؛ این الگو می‌بایست بر اساس شرایط جغرافیایی و بر پایه ظرفیت‌های استان با بهره‌گیری از الگوهای موجود به‌صورت بومی تهیه و ترسیم شود.

یکی از قدیمی‌ترین گفتمان‌های اقتصادی– اجتماعی تناسب سیاست‌های کلان اقتصادی با نیازهای محلی، قابلیت‌ها و ویژگی‌های منطقه‌ای است. در این زمینه استدلال این است که توزیع نامناسب جمعیت، امکانات، تسهیلات و فعالیت‌ها، تراکم فعالیت‌ها در یک منطقه و قطب‌بندی فضایی موجب از بین رفتن تعادل اقتصادی و اجتماعی، افزایش شکاف و گسترش نابرابری اجتماعی و اقتصادی می‌شود.

در ایران نیز اجرای سیاست‌های شبه‌مدرنیستی رژیم شاه، تفاوت‌های منطقه‌ای تا سال‌های پایانی رژیم پهلوی به‌شدت افزایش یافت و نظام اقتصادی کشور را دچار عدم تعادل کرد. یکی از آثار نابرابری‌ها، نمود جغرافیایی و مکانی آن در تجارت خارجی است به طوری که عمده واردات و صادرات خارجی از طریق استان‌های مرزی در جنوب کشور و غرب را شامل می‌شود البته در این بین گرچه حجم صادرات استان‌ها تابع عوامل مختلفی است و با اتکا به همین آمار نمی‌توان رتبه‌بندی دقیقی از فعالیت صادراتی استان‌ها ارائه داد، چراکه تولیدات استان‌ها و صادراتکنندگان هر استان می‌توانند صادرات خود را از تمامی گمرکات کشور انجام دهند؛ اما مسئله مهم، رتبه‌بندی این استان‌ها در تجارت خارجی است که نقش زیرساخت‌های استان‌ها ازجمله زیرساخت‌های گمرکی، مشوق‌های صادراتی و مشوق‌های تولیدی را به خوبی ترسیم می‌کند. از طرفی در زمینه واردات نیز حجم بالای واردات از چندین استان نشان می‌دهد مبادی وارداتی ایران به‌جز تهران، مابقی عملاً در استان‌های جنوبی است و دیگر مبادی مرزی کمترین نقش را در تجارت خارجی ایران دارند اما سؤال این است که پایش جغرافیایی تجارت خارجی کشور ارزش مطالعاتی و تحقیقاتی دارد؟

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع بر آن شدیم تا در این باره با دانش‌آموخته دکتری

تجارت اقتصاد گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

دکتر احسان قمری با بیان اینکه تجارت خارجی کشور به‌صورت خاص و تجارت داخلی و خارجی کل کشور به‌صورت عام، مرهون فعالیت آحاد مردم در استان‌های مختلف است، گفت؛ شاید این دیدگاه در برخی افراد وجود داشته باشد که چون شعب مرکزی بسیاری از شرکت‌ها، دفاتر وارداتی و صادراتی در تهران قرار دارد پس تجارت خارجی ما در تهران متمرکز است. وی ابراز کرد؛ متأسفانه سازمان‌ها، دفاتر و ساختمان‌های حاکمیتی ما نیز در تهران قرار گرفته‌اند، مسئله این است که کمتر به مسائل تجارت استان‌ها توجه می‌شود. گذشته بر مبنای ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل استان‌ها، با درنظر گرفتن شاخص‌های موجود ازجمله وضعیت صادرات، زیرساخت‌های استانی، وضعیت تجارت خارجی در سطح بین‌الملل و وضعیت استاندارد کالاها و خدمات صادراتی، سهم هر استان در تجارت خارجی مشخص می‌شد.

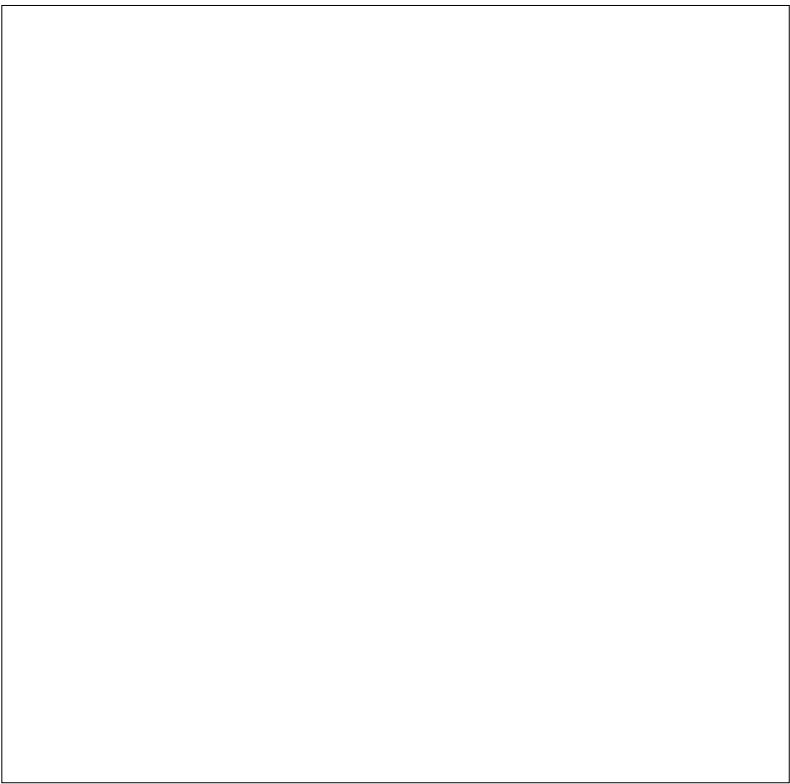
این استاد اقتصاد ابراز کرد؛ کلیه بخش‌های اجرایی استان‌ها ازجمله ادارات بازرگانی و یا به معنای کنونی آن یعنی سازمان صنعت، معدن و تجارت در هر شهرستان و استان و نیز فرمانداری‌ها و استانداری‌ها به‌عنوان بخش حکمرانی و حاکمیتی این امور را پیگیری کرده تا به اهداف تعیین‌شده در هر استان به لحاظ تجارت خارجی برسیم.

قمری با اشاره به اینکه کارگروه توسعه صادرات استان یکی از بخش‌هایی در استانداری‌ها است که برای این امور فعال بود اما در حال حاضر به‌دلیل ساختار جدیدی که در وزارت کشور ترسیم شده شاهد حذف آن در برخی از استان‌ها هستیم، عنوان کرد؛ این کارگروه به ریاست استاندار و دبیری مدیرکل اداره صنعت، معدن و تجارت استان‌ها به‌صورت منظم تشکیل می‌شد، در این جلسات کلیه بخش‌های اجرایی و سیاست‌گذار استان ازجمله گمرک، نماینده بانک‌های عامل، استاندارد و سایر بخش‌های مرتبط با حوزه تجارت خارجی حضور داشتند، مشکلات تجارت خارجی را بررسی کرده و به‌دنبال راهکاری بودند که به سهم

اقتصادی

دانش‌آموخته تجارت و اقتصاد؛

الگوی تجارت خارجی استان‌ها وام‌گرفتنی نیست

تعیین‌شده در برنامه‌ها برسد.

وی با تأکید بر اینکه سازمان تجارت ایران به‌عنوان مسئول تجارت خارجی کشور باید یکسری نظارت بر فعالیت استان‌ها در حوزه فرمانداری‌ها و استانداری‌ها به‌عنوان بخش حکمرانی و حاکمیتی این امور را پیگیری کرده تا به اهداف تعیین‌شده در هر استان به لحاظ تجارت خارجی برسیم.

قمری با اشاره به اینکه کارگروه توسعه صادرات استان یکی از بخش‌هایی در استانداری‌ها است که برای این امور فعال بود اما در حال حاضر به‌دلیل ساختار جدیدی که در وزارت کشور ترسیم شده شاهد حذف آن در برخی از استان‌ها هستیم، عنوان کرد؛ این کارگروه به ریاست استاندار و دبیری مدیرکل اداره صنعت، معدن و تجارت استان‌ها به‌صورت منظم تشکیل می‌شد، در این جلسات کلیه بخش‌های اجرایی و سیاست‌گذار استان ازجمله گمرک، نماینده بانک‌های عامل، استاندارد و سایر بخش‌های مرتبط با حوزه تجارت خارجی حضور داشتند، مشکلات تجارت خارجی را بررسی کرده و به‌دنبال راهکاری بودند که به سهم

این کارشناس اقتصادی با اشاره به اینکه در کنار تولید باید زیرساخت‌ها نیز اصلاح شود، افزود؛ اگر استان همدان را در این حوزه مورد توجه قرار دهیم مشخص می‌شود که استان در راستای تجارت خارجی ظرفیت‌های بالقوه زیادی دارد، مثلاً در حوزه صنایع دستی از یک شهر صنایع دستی در منطقه لالچین برخوردار است

و در این زمینه فعالیت‌هایی هم انجام شده اما زیرساخت‌ها و بقایای آن نیازمند حمایت است. قمری با تأکید بر اینکه این حمایت‌ها صرفاً مادی نیست بلکه در برخی موارد ما نیاز به مقررات، قانون و آیین‌نامه‌هایی داریم که تسهیلگر باشند زیرا در بسیاری از موارد این قوانین و مقررات هستند که در یک نقطه جغرافیایی کشور تسهیلگر صادرات بوده اما در نقطه‌ای دیگری به مانع صادراتی بدل می‌شوند

افزود، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های صادراتی استان‌های ما متفاوت است به طوری که هیچگاه نمی‌توان صادراتکننده استان‌های غربی را با یک صادرکننده در استان‌های شرقی و حتی مرکز کشور مقایسه کرد.

وی با بیان اینکه انتظار از صادرکنندگان این استان‌ها به لحاظ موقعیت جغرافیایی متفاوت است زیرا در بسیاری از موارد شاهد آن هستیم

به دام افتادن فراریان از مالیات با تصویب لایحه دولت

خواهد کرد و سود آن در نهایت متوجه کشور و خانواده‌ها می‌شود؛ چراکه با شتاب گرفتن تولید در کشور درآمد خانواده‌ها و در نتیجه رفاه افزایش پیدا خواهد کرد و این موضوع خود به پیشرفت بخش‌های مختلف اقتصادی کشور کمک می‌کند.

■ **لحاظ شدن بعد خانوار در نظام مالیاتی**

در لایحه مالیاتی دولت علاوه بر تعیین فرمول‌هایی برای کاهش بار مالیاتی تولید موارد دیگری هم مطرح شده است که منجر به آسان شدن فعالیت مالیات‌ستانی و کاهش مسئولیت مؤدیان در تنظیم اظهارنامه می‌شود. با تصویب این لایحه در مجلس و اجرایی شدن آن مسئولیت تنظیم اظهار نامه بر عهده دولت خواهد بود و مودیان تنها مسئولیت تأیید و یا اعتراض به آن را برعهده خواهند داشت.

این در حالی است که در حال حاضر مسئولیت تنظیم اظهارنامه بر عهده مؤدیان است و در صورتی که آن‌ها در مهلت مقرر اظهارنامه را تنظیم و ارائه نکنند کلیه کسورات و معافیت‌ها را از دست خواهند داد.

از دیگر مزایای لایحه پیشنهادی دولت لحاظ شدن هزینه‌های معیشتی و بعد خانوار در میزان نهایی مالیات پرداختی افراد است. در حال حاضر عمده هزینه‌های مؤدیان و افراد تحت تکفل آن‌ها در تعیین مالیات نقش‌ی ندارد و افراد بدون لحاظ هزینه‌هایی همچون تحصیل، اجاره و تسهیلات مسکن، درمان و خدمات پزشکی

از افراد حقیقی صورت بگیرد و شخصیت‌های حقوقی نظیر شرکت‌ها و کارخانه‌ها معافیت‌های بیشتری را دریافت کنند. در حال حاضر مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی ۲۵ درصد است، اما دولت در لایحه پیشنهادی این رقم را به ۱۵ درصد کاهش داده. همچنین سود تقسیم نشده شرکت‌ها که سرمایه‌گذاری شود را نیز معاف از مالیات در نظر گرفته است.

این مسئله باعث می‌شود تا تولید مورد حمایت بیشتری قرار بگیرد و افراد انگیزه سرمایه‌گذاری در آن را پیدا کنند.

در همین خصوص مجیدرضا حریری، عضو اتاق بازرگانی ایران و چین اظهار کرد؛ هر چقدر مالیات‌ها را به سمت درآمد و مصرف‌بریریم، می‌توانیم از مالیات بر بخش تولید کم کنیم، از همین رو نیز مالیات بر مجموع درآمد اصلاح و سیاست‌گذاری صیغی است.

همچنین فربان مستوفی، عضو اتاق بازرگانی ایران معتقد است، کاهش مالیات بر تولید از ۲۵ درصد به ۱۵ درصد و موضوع هدفمند کردن معافیت‌های مالیاتی به سمت تولید و خلق ارزش بیشتر نظیر اعطای اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم به عنوان نقطه عطفی در تاریخ اقدامات دولت در زمینه حمایت از تولید به حساب می‌آید.

به گفته کارشناسان هرچقدر مالیات از بخش مولد کم شود و به بخش غیر مولد اضافه شود جریان تولید در کشور رشد بیشتری پیدا

سپهرغرب، گروه اقتصادی؛ لایحه اصلاح مالیات‌های مستقیم چند وقتی است به مجلس ارسال شده است و در صورت تصویب و اجرایی شدن موجب می‌شود مجموع درآمد افراد ملک دریافت مالیات قرار بگیرد و فراریان از مالیات به دام بیفتند.

مالیات بر مجموع درآمد در بسیاری کشورها مبنای دریافت مالیات از مردم است و افراد با توجه به میزان کل درآمد خود مشمول مالیات پلکانی و یا معافیت مالیاتی می‌شوند. در ایران اما به جای مالیات بر مجموع درآمد مالیات بر مشاغل وضع می‌شود و صنوف مختلف هر یک با نرخ‌های متفاوتی مالیات می‌پردازند و یا از پرداخت مالیات معاف می‌شوند.

این شیوه مالیات‌ستانی باعث شده کشور از بسیاری منابع درآمدی مالیاتی خود محروم شود. در حال حاضر اصناف و مشاغل بر مبنای شغل خود مالیات می‌پردازند و به‌دلیل عدم شفافیت در درآمد آن‌ها معافیت‌های مالیاتی متعدد و بی‌مورد و فرارهای مالیاتی زیادی در سیستم مالیاتی کشور ایجاد شده است.

آبان‌ماه سال جاری لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم که از سوی وزارت اقتصاد تدوین شده بود، در هیئت دولت تصویب و به مجلس ارسال شد. با اجرایی شدن این لایحه نظام مالیاتی کشور که پیش از این منبع محور بود به مجموع درآمد تغییر می‌کند و مجموع درآمد افراد مبنای دریافت مالیات قرار می‌گیرد.

در پی فعالیت‌های علمی و کارشناسی باشیم، مبنای نظری را برای تجارت خارجی در استان‌ها دنبال کرده‌ایم یعنی بیشتر فعالیت‌هایی همچون تصدی‌گری و نیز کارهای اجرایی را در نظر داریم. حتی بخش‌های دولتی ما نیز بیشتر می‌خواهند نمایشگاه برگزار کنند و به نحوی مستقیماً در تجارت خارجی دستی بر آتش داشته باشند.

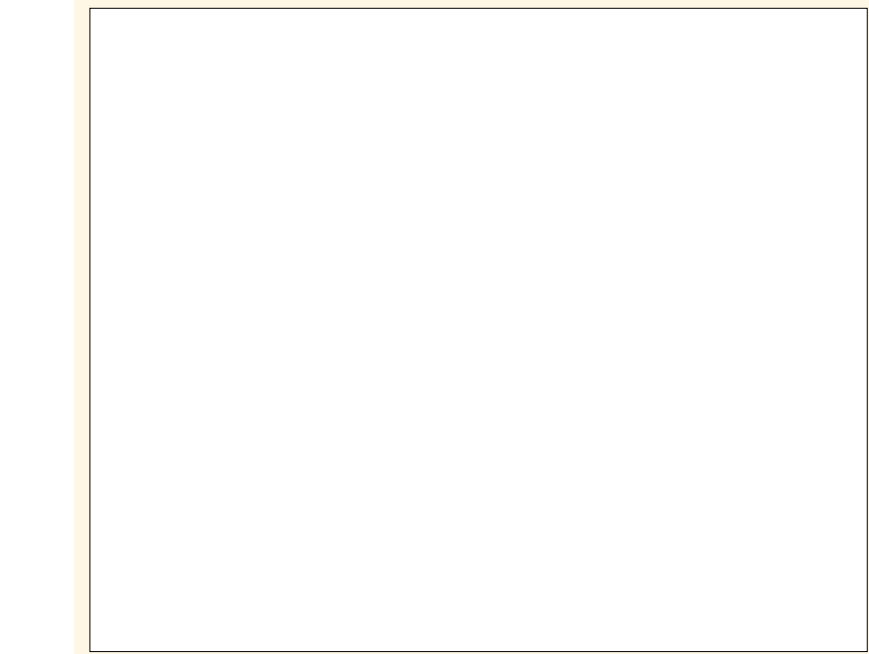
وی ادامه داد؛ این در حالی است که ما در گام نخست نیازمند تحقیق و پژوهش هستیم تا در حوزه تجارت کالایی، خدماتی و شناخت بازارهای همجوار دقت لازم را داشته باشیم. (ما با ۱۵ کشور همسایه بوده و ۱۴ استان مرزی داریم که کارداران این استان‌ها می‌توانند با کشورهای خارجی ارتباط مستقیم برقرار کنند).

این کارشناس تجارت بین‌الملل، افزود؛ در گام بعدی موضوع زیرساختی مطرح است که یقیناً متناسب با موقعیت جغرافیایی و اقتصادی می‌بایست برای هر استان متفاوت باشد؛ به‌عنوان مثال در استان‌های مرزی زیرساخت‌های تجاری یقیناً با استان‌هایی که در مرکز کشور قرار دارند، متفاوت است.

قمری با تأکید بر اینکه دولت نیز به‌عنوان سیاستگذار باید در این راستا حمایت‌های لازم را داشته باشد، خاطرنشان کرد؛ نکته حائز اهمیت دیگر اینکه جامعه صادرکنندگان ما در کشور فهیم و قدرتمند است.

وی افزود، اما این جامعه قوی باید به‌روز بوده و بر پایه علم روز پیش برود و از حالت تجارت خارجی سنتی خارج شود، بنابراین یقیناً نیازمند آموزش است که باید از طریق بخش دولتی انجام شود.

این تحلیلگر مسائل اقتصادی بیان کرد؛ در این زمینه استفاده از فناوری‌ها و ابزارهای الکترونیکی در تجارت خارجی، برگزاری رویداد، اعزام هیئت‌های تجاری، پذیرش هیئت‌های تجاری و همچنین استفاده از نرم‌افزارهای تجاری بین‌المللی منطق با عملکرد سایر کشورها، می‌تواند تأثیرگذار باشد. قمری با بیان اینکه در‌صورت توجه به این رویکردها یقیناً الگویی برای تجارت خارجی استان‌ها می‌توان اتخاذ کرد، افزود؛ آنچه مسلم است اینکه این الگو وام‌گرفتنی از سایر کشورها نیست بلکه باید به‌صورت بومی و مطالعات بر الگوهای موجود تعریف و تهیه شود.

به صورت یکسان و ۱۰ میلیون تومان اعلام شده است در حالی‌که هزینه‌های این افراد با هم متفاوت است و طبیعتاً باید مالیات متفاوتی بپردازند.

این مسئله می‌تواند در راستای سیاست‌های جمعیتی کشور نیز مورد استفاده قرار بگیرد؛ چراکه با مرتبط شدن این دو موضوع می‌توان برای خانواده‌هایی که دارای فرزند بیشتری هستند طرح‌های تشویقی مالیاتی نیز در نظر گرفت و حمایت بیشتری از آن‌ها به‌عمل آورد.

مالیات خود را می‌پردازند. اما با اجرایی شدن لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم ابتدا هزینه‌های خانوار از درآمد کسر و بعد مالیات دریافت می‌شود.

همچنین این لایحه در نظر دارد ارتباطی بین بعد خانوار افراد و نظام مالیاتی کشور ایجاد کند به همین دلیل با بیشتر شدن بعد خانوار افراد معافیت‌های پایه‌ای آن‌ها نیز افزایش پیدا می‌کند. در نظام مالیاتی فعلی و در سال ۱۴۰۲ معافیت حقوق یک فرد مجرد و متأهل هر دو وی گفت؛ حدود دو و نیم میلیارد فقط بودجه شرکت‌های دولتی است و ۵۰ همت مالیات از این شرکت‌ها اخذ کردن عدد قابل توجهی برای آن‌ها نخواهد بود اما برای خانوارهای معمولی و ضعیف عدد قابل توجهی است.

وی معتقد است؛ این افزایش مالیات بر ارزش افزوده برای کم‌درآمدها و سه دهک پایین جامعه که مصرف گوشت آن‌ها از سه کیلوگرم هم کمتر شده عدد قابل توجهی است و بیشترین فشار هم به آن‌ها وارد می‌شود.

افزایش مالیات بر ارزش افزوده مساوی با فشار بیشتر به مردم ضعیف

انتفاعی وابسته به دولت نسبت به کل بودجه کشور ۶۰ درصد است ولی مالیاتی که اینها به دولت پرداخت می‌کنند شاید یک درصد و گاهی مواقع به دو درصد هم نمی‌رسد.

حق‌شناس ادامه داد؛ لذا دولت باید به سمت شرکت‌های دولتی و خصوصی که پنهان‌کاری می‌کنند و یا معافیت‌های مالیاتی دارند برود و با مالیات ستانی از آن‌ها این ۵۰ همت پیش بینی شده از محل مالیات بر ارزش افزوده تأمین خواهد شد.

وی گفت؛ حدود دو و نیم میلیارد فقط بودجه شرکت‌های دولتی است و ۵۰ همت مالیات از این شرکت‌ها اخذ کردن عدد قابل توجهی برای آن‌ها نخواهد بود اما برای خانوارهای معمولی و ضعیف عدد قابل توجهی است.

وی معتقد است؛ این افزایش مالیات بر ارزش افزوده برای کم‌درآمدها و سه دهک پایین جامعه که مصرف گوشت آن‌ها از سه کیلوگرم هم کمتر شده عدد قابل توجهی است و بیشترین فشار هم به آن‌ها وارد می‌شود.

مالیات بر ارزش افزوده برای دهک‌های پایین که عمده درآمد خود را صرف اجاره بها و خوراک می‌کنند، عدد قابل توجهی است توضیح داد؛ در واقع این یک درصد در سبد معیشتی اقشار کم‌درآمد درصی قابل توجهی خواهد بود.

وی بیان کرد؛ به‌عنوان مثال افزایش یک

گذاشت و اقشار محروم از این تصمیم بیشتر متأثر می‌شوند.

هادی حق‌شناس درباره عواقب افزایش